

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

DRUGO ODJELJENJE

PREMET VUKELIĆ protiv CRNE GORE

(Predstavka br. 58258/09)

PRESUDA

STRAZBUR

4. jun 2013. godine

PRAVOSNAŽNA

4. septembar 2013.godine

Ova presuda postaće pravosnažna u okolnostima izloženim u članu 44 stav 2 Konvencije. Ona može biti predmet redaktorskih izmjena.

U predmetu Vukelić protiv Crne Gore,

Evropski sud za ljudska prava (Drugo odjeljenje) zasijedajući u Vijeću u sastavu:

Guido Raimondi, *predsjednik*,
Peer Lorenzen,
Dragoljub Popović,
András Sajó,
Nebojša Vučinić,
Paulo Pinto de Albuquerque,
Helen Keller, *sudije*,

i Françoise Elens-Passos, *zamjenik registrara odjeljenja*,

Nakon vijećanja bez prisustva javnosti 7. maja 2013. godine,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena toga dana:

POSTUPAK

1. Predmet je pokrenut predstavkom (br. 58258/09) protiv Crne Gore koju je 27. oktobra 2009. godine Sudu po članu 34 Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: „Konvencija“) podnio državaljinin Hrvatske, g-din Zvonimir Vukelić (u daljem tekstu: „podnosilac predstavke“).

2. Podnosioca predstavke zastupao je g-din D. Todorovski, advokat sa praksom u Skoplju, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija. Vladu Crne Gore (u daljem tekstu: „Vlada“) zastupao je njen zastupnik, g-din Z. Pažin.

3. Podnosilac predstavke žalio se po članu 6 Konvencije na neizvršenje pravosnažne presude donesene u njegovu korist 1997. godine.

4. Dana 6. januara 2010. godine Vlada je obaviještena o predstavci. Takođe je odlučeno da se u isto vrijeme odlučuje o prihvatljivosti i osnovanosti predstavke (član 29 stav 1).

5. Dana 27. aprila 2010. godine Vlada je predala svoja zapažanja, a dana 25. juna 2010. godine podnosilac predstavke svoj odgovor. Dana 29. septembra 2010. godine Vlada je podnijela svoje zaključne komentare.

6. Nakon što je obaviještena po članu 36 stav 1 Konvencije i Pravilu 44 stav 1 (a), Vlada Republike Hrvatske nije željela da ostvari svoje pravo da se umiješa u okviru ovog predmeta.

7. Dana 30. maja 2012. godine predsjednik Četvrtog odjeljenja, kome je u to vrijeme dodijeljen predmet, odlučio je da ponovo obavijesti Vladu o predstavci i zatražio od Vlade ažuriranje činjenica, naročito onih koje se odnose na relevantnu domaću sudsku praksu usvojenu na osnovu Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku. Podnosilac predstavke je odgovorio u pisanoj formi na podneske Vlade u tom smislu.

8. Predstavka je prebačena Drugom odjeljenju Suda, nakon promjene sastava ovog odjeljenja Suda 1. novembra 2012. godine.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

9. Podnosilac predstavke rođen je 1963. godine u Skoplju, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, gdje i živi.

10. Činjenice predmeta, kako su ih dostavile strane, mogu se sumirati na sljedeći način.

A. Parnični postupak

11. Nepreciziranog datuma, podnosilac predstavke koga je zastupao advokat, podnio je tužbu za naknadu štete protiv drugog privatnog lica (u daljem tekstu: „dužnik“).

12. Dana 17. oktobra 1996. godine *Služba za katastar i imovinsko-pravne poslove Bar* donijela je odluku da upiše *založno pravo* nad stanom dužnika u korist podnosioca predstavke.

13. Dana 7. novembra 1996. godine Osnovni sud u Baru presudio je u korist Podnosioca predstavke i naložio dužniku da plati 36.000 njemačkih maraka, zakonsku kamatu i precizirane pravne troškove. Ova presuda postala je pravosnažna 7. januara 1997. godine.

14. Dana 18. marta 1997. godine Viši sud u Podgorici odbacio je žalbu dužnika jer je podnesena van predviđenog roka.

B. Izvršni postupak

15. Dana 16 aprila 1997. godine Osnovni sud donio je rješenje o izvršenju kojim je naložio prodaju stana dužnika putem javne aukcije.

16. Dana 5. maja 2000. godine isti sud utvrdio je vrijednost predmetnog stana.

17. Javna aukcija koja je bila zakazana za 1. septembar 2000. godine, otkazana je zbog odsustva sudije. Nakon toga nisu bile zakazane dalje aukcije.

18. Dana 31. oktobra 2006. godine Osnovni sud prekinuo je postupak izvršenja zbog smrti dužnika. Dana 8. novembra 2006. godine to je rješenje pribijeno na vrata podnosioca predstavke nakon prethodnog pisanog obavještenja.

19. Dana 9. septembra 2009. godine podnosilac predstavke pisao je predsjedniku Osnovnog suda, urgirajući da se predmetna odluka izvrši i

tražeći da se svaka relevantna informacija u vezi sa tim njemu pošalje na njegovu adresu u Skoplju u Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji.

20. Dana 15. septembra 2006. godine podnosilac predstavke obaviješten je da je 31. oktobra 2006. godine izvršni postupak stavljen u mirovanje.

21. Dana 25. septembra 2009. godine podnosilac predstavke ponovo je pisao predsjedniku Osnovnog suda tražeći da se izvršni postupak ubrza.

22. Dana 28. septembra 2009. godine podnosilac predstavke predložio je da se izvršni postupak nastavi u odnosu na nasljednike dužnika.

23. Dana 13. oktobra 2009. godine Osnovni sud u Baru pozvao je podnosioca predstavke da u roku od tri dana dostavi imena i adrese nasljednika dužnika i ukoliko to ne uradi da će se smatrati da se povukao. Dalje je precizirano da protiv takve odluke nije moguća žalba.

24. Dana 9. decembra 2009. godine podnosilac predstavke uložio je žalbu. On je naveo da ne zna imena i adrese nasljednika dužnika i da je nemoguće da ih on sazna, posebno ne u roku od tri dana. On je dalje naveo da je trebalo da sud djeluje u skladu sa članom 32 Zakona o izvršenju i da utvrdi ko su nasljednici dužnika ili, alternativno, da imenuje privremenog punomoćnika za njih bez odlaganja (v. stav 45 ove presude).

25. Dana 18. decembra 2009. godine Osnovni sud tražio je od Uprave za nekretnine, područna jedinica Bar, da dostavi list nepokretnosti za predmetni stan.

26. Dana 28. decembra 2009. godine Uprava za nekretnine dostavila je traženi sertifikat, u kome se navodi da su vlasnici stana B.N. i A.N. pri čemu je adresa B.N. u Srbiji.

27. Dana 21. januara 2010. godine Osnovni sud donio je odluku da se nastavi izvršni postupci odredio B.N. i A.N. kao nove dužnike. Dana 3. februara 2010. godine ova odluka dostavljena je A.N. Odluka nije dostavljena B.N. jer on izgleda nije živio na adresi u Srbiji koju je dao.

28. Dana 15. aprila 2010. godine Osnovni sud tražio je od relevantne Uprave policije u Srbiji da ga obavijesti da li B.N. ima prebivalište kod njih i, ukoliko ima, na kojoj adresi.

29. Dana 16. februara 2011. godine Ministarstvo pravde Srbije obavijestilo je Ministarstvo pravde Crne Gore da B.N. ima prebivalište u Srbiji, ali da zapravo živi u Crnoj Gori. Dana 8. marta 2011. godine ova je informacija proslijeđena sudu u Baru.

30. Dana 13. juna 2012. godine sud u Baru pozvao je podnosioca predstavke da plati 233,88 eura "za objavljivanje oglasa u medijima po članu 94 stav 6 Zakona o izvršenju" (v. stav 50 ove presude), jer će ukoliko to ne uradi izvršenje biti obustavljeno.

31. Dana 4. jula 2012. godine prigovor podnosioca predstavke protiv prethodne odluke odbijen je kao neprihvatljiv. Precizirano je da, po članu 169 Zakona o izvršenju iz 2011. godine, obavještenje o prodaji treba da se objavi u novinama (v. stav 51 ove presude). U isto vrijeme, podnosilac predstavke obaviješten je da je 11. oktobra jedna druga privremena mjera kojom se zabranjuje prodaja predmetnog stana, izbrisana iz registra Uprave

za nekretnine, čime su se stvorili uslovi za zaključivanje izvršnog postupka (v. stav 34 ove presude).

32. Nema informacije u spisima predmeta da je obavještenje o prodaji objavljeno u novinama ili da je B.N. dostavljena odluka o izvršenju 21. januara 2010. godine. Izgleda da je izvršni postupak još uvijek nezavršen.

C. Ostale relevantne činjenice

33. Dana 26. februara 2004. godine dužnik je preminuo.

34. Nepreciziranog datuma 1997. godine privatno lice X pokrenulo je parnični postupak protiv dužnika i jednog drugog privatnog lica. Dana 7. aprila 1998. godine sud u Baru izdao je privremenu mjeru kojom se zabranjuje dužniku da proda predmetni stan i nalaže se da se ta mjera upiše u Upravi za nekretnine u Baru dok se ovaj postupak ne završi. Dana 10. septembra 1999. godine završen je postupak. Dana 11. oktobra 2011. godine izbrisana je privremena mjera nakon relevantnog naloga suda u Baru da se to uradi.

35. Nepreciziranog datuma 2008. godine privatno lice Y podnijelo je tužbu za naknadu štete protiv A.N. i još tri privatna lica. Dana 11. marta 2009. godine u Upravi za nekretnine napravljena je zabilježba spora za predmetni stan. Dana 23. oktobra 2009. godine ovaj postupak je okončan sudskim poravnanjem strana. Dana 12. oktobra 2011. godine sud u Baru naložio je da se zabilježba spora izbriše iz registra Uprave za nekretnine.

36. Dana 24. novembra 2010. godine sud u Baru tražio je od Centralne banke da izračuna kamatu koja se obračunava na iznose od 34.891,30 eura i 104,85 eura od 25. marta 2004. godine. Dana 30. novembra 2010. godine Centralna banka obavijestila je sud u Baru da su traženi iznosi 52.411,59 eur, odnosno 157,49 eura.

2. Nema informacija u spisu predmeta o tome kada je advokat podnosioca predstavke prestao da ga zastupa osim dopisa od 9. septembra 2009. godine u kome podnosilac predstavke traži od suda da se sve relevantne informacije šalju njemu (v. stav 19 ove presude).

II. RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

A. Ustav Crne Gore iz 2007. godine (objavljen u „Službenom listu Crne Gore“ br. 1/07)

38. Član 149 Ustava predviđa da Ustavni sud odlučuje o ustavnoj žalbi koja se podnosi zbog navodne povrede ljudskog prava ili slobode koji se garantuju Ustavom, nakon što se iscrpu svi drugi djelotvorni pravni lijekovi.

39. Ustav je stupio na snagu 22. oktobra 2007. godine.

B. Zakon o Ustavnom sudu Crne Gore (objavljen u „Službenom listu Crne Gore“ br. 64/08)

40. Član 48 predviđa da se protiv pojedinačne odluke državnog organa, organa uprave ili lokalne samouprave ili pravnog lica koje vrši javna ovlašćenja može uložiti ustavna žalba za povrede ljudskih prava i sloboda koje se jemče Ustavom nakon što se iscrpe svi ostali djelotvorni domaći pravni lijekovi.

41. Članovi 49 - 59 predviđaju dodatne detalje koji se odnose na postupanje po ustavnim žalbama. Konkretno, član 56 predviđa da kada Ustavni sud utvrdi povredu ljudskog prava ili slobode, on poništava spornu odluku u cijelosti ili dijelom i nalaže da predmet ponovo ispita isti organ koji je donio poništenu odluku.

42. Ovaj Zakon stupio je na snagu u novembru 2008. godine.

C. Zakon o izvršnom postupku (objavljen u „Službenom listu Savezne Republike Jugoslavije“ br. 28/00, 73/00 i 71/00)

43. Član 4 stav 1 predviđa da su izvršni postupci hitni.

44. Član 14 predviđa da se Zakon o parničnom postupku shodno primjenjuje na izvršni postupak ako drugačije ne predviđa ovaj ili neki drugi savezni Zakon.

45. Član 32 predviđa da u slučajevima kada se izvršni postupak stavi u mirovanje zbog smrti jedne od strana, relevantni sudovi obavještavaju o tome nasljednike te strane, ukoliko su imena i adrese nasljednika poznate, kao i drugu stranu. Ukoliko imena i adrese nasljednika nisu poznati sudu, sud bez odlaganja određuje za njih privremenog punomoćnika.

46. Članovi 134-176, *između ostalog*, određuju detalje izvršenja putem javne aukcije.

D. Zakon o izvršnom postupku iz 2004. godine (objavljen u „Službenom listu Republike Crne Gore“ br. 23/04)

47. Zakon o izvršnom postupku iz 2004. godine stupio je na snagu 13. jula 2004. godine, čime je ukinut Zakon o izvršnom postupku iz 2000. godine. Po članu 286, međutim, svi izvršni postupci pokrenuti prije 13. jula 2004. godine treba da se zaključe po Zakonu o izvršnom postupku iz 2000. godine.

E. Zakon o izvršenju i obezbjeđenju iz 2011. godine (objavljen u „Službenom listu Crne Gore“ br. 36/11)

48. Ovaj Zakon stupio je na snagu 25. septembra 2011. godine, čime je ukinut Zakon o izvršnom postupku iz 2004. godine. Član 292 stav 1,

naročito, predviđa da se svi postupci izvršenja okončaju u skladu sa ovim Zakonom.

49. Članovi 6 stav 1 i 14 ovog Zakona odgovaraju u svojoj suštini članovima 4 stav 1 i 14 Zakona o izvršnom postupku iz 2000. godine.

50. Član 94 predviđa detalje prodaje pokretne imovine dužnika.

51. Članovi 154-184 predviđaju detalje vezane za prodaju nepokretnosti kao i izvršenje putem javne aukcije. Konkretno, član 169 predviđa, između ostalog, da obavještenje o prodaji nepokretnosti mora da bude objavljeno u medijima.

F. Zakon o parničnom postupku (objavljen u „Službenom listu Republike Crne Gore“ br. 22/04, 28/05 i 76/06)

52. Član 211 predviđa da se postupak prekida kada jedna od strana premine.

53. Član 214 predviđa, između ostalog, da se postupak koji je prekinut usljed smrti jedne od strana nastavlja kada nasljednici ili staraoci zaostavštine preuzmu postupak ili kada ih sud pozove da to učine na prijedlog druge strane.

54. Član 133 stav 1 predviđa, između ostalog, da kada jedna strana ima punomoćnika, svi dokumenti moraju biti dostavljeni tom punomoćniku.

55. Član 136 predviđa, između ostalog, da odluka protiv koje se može uložiti zasebna žalba mora da se uruči lično strani ili njegovom/njenom punomoćniku. Ukoliko lice kome treba da se izvrši uručenje nije na mjestu gdje je trebalo izvršiti uručenje, izvršitelj mora da sazna gdje se to lice može naći i da ostavi pisano obavještenje kod jednog od lica iz člana 137, tražeći da on/ona bude prisutan određenog dana i sata u svom stanu ili kancelariji. Ukoliko sudski izvršitelj ne pronađe lice kome treba uručiti odluku ni nakon ovoga, on/ona ima da postupi u skladu sa odredbama člana 137 ovog Zakona i tada se ima smatrati da je uručenje izvršeno.

56. Član 137 predviđa da se, ukoliko lice kome treba da se uruči sudski dokument nije kod kuće, isporuka izvršava uručenjem sudskih dokumenata odraslom članu njegovog/njenog domaćinstva koji ih mora primiti. Ukoliko se dogodi da takvo lice takođe nije kod kuće, sudska dokumenta se uručuju susjedu uz njegovu/njenu saglasnost.

57. Član 138 predviđa da, ukoliko lice kome treba uručiti sudska dokumenta, odrasli član njegovog/njenog domaćinstva, ovlašćeno lice ili zaposleni u državnom organu ili pravnom licu odbije da primi sudska dokumenta bez zakonitog razloga, sudski izvršitelj ima da ostavi navedena dokumenta u stanu ili poslovnim prostorijama tog lica ili da ih istakne na vrata predmetnog stana ili poslovnih prostorija. Sudski izvršitelj će staviti napomenu na odresku o isporuci u kojoj će navesti dan, sat i razlog odbijanja prijema, te mjesto gdje je ostavio sudska dokumenta i tako će se smatrati da je uručivanje izvršeno.

58. Član 142 stav 1 predviđa da kada neka strana u postupku ili njegov/njen punomoćnik promijeni adresu tokom postupka on/ona mora odmah o tome obavijestiti sud.

59. Ovaj Zakon stupio je na snagu 10. jula 2004. godine.

G. Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku (objavljen u „Službenom listu Crne Gore“ br. 11/07)

60. Ovaj Zakon predviđa, pod određenim okolnostima, mogućnost da se dug postupak ubrza putem kontrolnog zahtjeva i mogućnost da se tužitelju dosudi nadoknada putem tužbe za pravično zadovoljenje.

3. Član 10, konkretno, predviđa da predsjednik relevantnog suda odlučuje o kontrolnom zahtjevu, koji, po članu 9, treba da se preda sudu pred kojim je predmet u radu i mora da sadrži ime i adresu stranke, poslovni broj predmeta ili druge podatke o predmetu na osnovu kojih se može utvrditi na koji se predmet odnosi kontrolni zahtjev, podatke i okolnosti koji ukazuju na to da sud neopravdano odugovlači postupak i potpis stranke.

62. Član 17 predviđa da, ako sudija obavijesti predsjednika suda da će u roku koji ne može biti duži od četiri mjeseca od prijema kontrolnog zahtjeva biti obavljene određene procesne radnje, predsjednik suda će o tome obavijestiti stranku i na taj način okončati postupak po kontrolnom zahtjevu.

63. Član 23 stav 1 predviđa da, ako predsjednik suda postupi u skladu sa članom 17, stranka ne može da podnese kontroni zahtjev u istom predmetu prije isteka roka iz obavještenja.

64. Po članu 23 stav 1, ako predsjednik suda po kontrolnom zahtjevu stranci ne dostavi obavještenje po članu 17, stranka može izjaviti žalbu.

65. Član 44 predviđa da se ovaj Zakon primjenjuje i na sudske postupke koji su pokrenuti prije stupanja na snagu ovog zakona, a nakon 3. marta 2004. godine. Prilikom odlučivanja o pravnom sredstvu zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, utvrđuju se povrede prava nastale nakon 3. marta 2004. godine. Prilikom utvrđivanja povrede ovog prava, Sud će takođe uzeti u obzir i trajanje sudskog postupka prije 3. marta 2004. godine.

66. Ovaj Zakon stupio je na snagu 21. decembra 2007. godine.

H. Relevantna domaća sudska praksa

67. Između 21. decembra 2007. godine, kada je Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku stupio na snagu, i 3. septembra 2012. godine, sudovi Crne Gore razmatrali su više od 121 kontrolnog zahtjeva. Osnovni sud u Cetinju predao je podatke samo za period između 1. maja 2011. godine i 15. maja 2012. godine, a Osnovni sud na Žabljaku za period između januara 2011. godine i juna 2012. godine. Takođe, Osnovni sud u Danilovgradu i Osnovni sud u Kolašinu nisu dostavili tačan broj kontrolnih zahtjeva koji su bili u radu u ta dva suda. Svi drugi sudovi rješavali su ukupno po 121 kontrolnom zahtjevu.

68. U četrdeset i šest predmeta sudovi su dali obavještenje precizirajući konkretne radnje koje će biti preduzete u svakom od predmeta u roku od četiri mjeseca sa ciljem ubrzanja postupka (v. stav 62 ove presude). U trideset predmeta od ovih četrdeset i šest relevantne radnje su preduzete u određenom roku (glavni pretres završen, odluka ili presuda donesena, itd.) U četrnaest predmeta relevantne radnje su preduzete u periodima između 4 i 12 mjeseci. U dva predmeta relevantne radnje precizirane u obavještenju izgleda nisu bile preduzete čak ni nakon 12 mjeseci.

69. U trideset i tri predmeta kontrolni zahtjevi su odbačeni kao neosnovani. U dvadeset i jednom predmetu od tih trideset i tri relevantni domaći postupak je izgleda bio u toku pred prvostepenim sudovima između pet mjeseci i godinu dana i devet mjeseci najviše. U jednom predmetu relevantni parnični postupak u odnosu na koji je kontrolni zahtjev odbijen kao neosnovan već je bio u radu najmanje 4 godine i 5 mjeseci pred prvostepenim sudom. U jedanaest predmeta nejasno je koliko je dugo trajao relevantni domaći postupak.

70. Nejasno je kako je riješeno po ostalih trideset i tri kontrolna zahtjeva. Međutim, izgleda da su u osamnaest od ovih trideset i tri predmeta relevantni domaći postupci ubrzo nakon toga završeni. Status preostalih petnaest postupaka nije poznat.

71. I na kraju, u pet predmeta podnosioci kontrolnih zahtjeva obaviješteni su da su relevantne odluke donesene u međuvremenu, a u četiri predmeta kontrolni zahtjevi su povučeni.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANA 6 KONVENCIJE

72. Podnosilac predstavke žalio se po članu 6 Konvencije, na neizvršenje pravosnažne sudske presude donesene u njegovu korist, koja je postala pravosnažna 1997. godine.

734. Relevantni dio ovog člana glasi:

“Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama... ima pravo na raspravu u razumnom roku pred sudom ...”.

A. Prihvatljivost

1. Zloupotreba prava na predstavku

74. Vlada je navela da je podnosilac predstavke u svojim zapažanjima iznio komentare koji predstavljaju zloupotrebu prava na predstavku u okviru značenja člana 35 stav 3 Konvencije. Konkretno, podnosilac predstavke naveo je da je protiv njega izvršena diskriminacija zbog toga što je

državljanin Hrvatske, da je njegov advokat morao da otkáže svoje punomoćje da ne bi imao problema u obavljanju svoje profesije i da su domaći organi radili nezakonito koristeći prijetnje, ucjene, te porodične i političke veze. Vlada je stoga pozvala Sud da predstavku proglasi neprihvatljivom.

75. Sud podsjeća da, iako korišćenje uvredljivog jezika u postupcima pred Sudom jeste bez sumnje neprihvatljivo, predstavka se može odbaciti kao zloupotreba samo u izuzetnim okolnostima (v. na primjer presudu u predmetu *Akdivar i drugi protiv Turske*, 16. septembar 1996. godine, stavovi 53-54, *Izveštaji o presudama i odlukama 1996-IV*; i *Varbanov protiv Bugarske*, br. 31365/96, stav 36, ECHR 2000-X). Takođe je tačno da u određenim izuzetnim slučajevima istrajna upotreba uvredljivog i provokativnog jezika od strane podnosioca predstavke protiv tužene Vlade može da se smatra zloupotrebom prava na predstavku (v. presudu u predmetu *Duringer i Grunge protiv Francuske* (odl.), br.61164/00 i 18589/02, ECHR 2003-II, *Stamoulakatos protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br.27567/95, odluka Komisije od 9. aprila 1997. godine; *X. protiv Njemačke*, br.2724/66, odluka Komisije od 10 februara 1967. godine; *X. i Y. protiv Njemačke*, br.2625/65, odluka Komisije od 30 septembra 1968. godine, *Izveštaji* 28, str. 26-42). U ovom predmetu, međutim, Sud smatra da su izjave koje je dao podnosilac predstavke nepotkrijepljene, ali da one ne predstavljaju okolnosti koje bi opravdale odluku da se predstavka proglasi neprihvatljivom kao zloupotreba prava na predstavku (v. *mutatis mutandis*, *Chernitsyn protiv Rusije* (odl.), br.5964/02, 8. jul 2004. godine).

76. Slijedi da se prethodni prigovor Vlade mora odbaciti.

2. *Iscrpljivanje domaćih pravnih lijekova*

a. **Podnesci stranaka**

77. Vlada je navela da podnosilac predstavke nije iscrpio sve djelotvorne domaće pravne lijekove koji su mu bili na raspolaganju. Konkretno, on nije uložio kontrolni zahtjev i tužbu za pravično zadovoljenje koji su predviđeni Zakonom o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku (v. stav 60 ove presude). Činjenica da podnosilac predstavke ne živi u Crnoj Gori i njegova neupućenost u postojanje ovih pravnih lijekova ne oslobađa ga od obaveze da ih upotrijebi. I na kraju, nakon upotrebe ovih pravnih lijekova podnosilac predstavke mogao je da upotrijebi i ustavnu žalbu.

78. Podnosilac predstavke osporio je argumente Vlade. Konkretno, on ne živi u Crnoj Gori i zbog toga nije znao za navedene pravne lijekove dok nije dobio zapažanja Vlade u ovom predmetu. U svakom slučaju, odluka o kojoj je riječ bila je neizvršena od 1997. godine, a Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku stupio je na snagu tek 2007. godine. On je takođe naveo da domaća sudska praksa koju je dostavila Vlada (v. stavove 67-71 ove presude) nije relevantna za njegov predmet.

b. Relevantni principi

79. Sud ponavlja da, prema njegovoj utvrđenoj sudskoj praksi, svrha pravila o iscrpljivanju domaćih pravnih lijekova u članu 35 stav 1 Konvencije jeste da se Strani ugovornici pruži prilika da spriječi ili ispravi navodnu povredu prije nego što bude izvedena pred Sud.

80. Međutim, Konvencija propisuje da se moraju iscrpiti samo oni lijekovi koji se odnose na navodne povrede i koji su u isto vrijeme dostupni i dovoljni (v. presude u predmetima *Selmouni protiv Francuske* [VV], br.25803/94, stav 75, ECHR 1999 V, *McFarlane protiv Irske* [VV], br.31333/06, stav 107, 10. septembar 2010. godine). Postojanje takvih lijekova mora biti dovoljno sigurno ne samo u teoriji već i u praksi, a ukoliko to nije slučaj onda oni nemaju propisanu dostupnost i djelotvornost; odgovornost je tužene države da utvrdi da su ovi različiti uslovi ispunjeni (v. presudu u predmetu *Vernillo protiv Francuske*, 20. februar 1991. godine, stav 27, Serija A br. 198; i *Dalia protiv Francuske*, 19. februar 1998. godine, stav 38, Izvještaji 1998-I).

81. Kada se ispuni ovaj teret dokazivanja, odgovornost je podnosioca predstavke da utvrdi da je pravni lijek koji je obezbijedila Vlada zapravo bio upotrijebljen ili da je iz nekog razloga bio neadekvatan i nedjelotvoran u konkretnim okolnostima predmeta ili da su postojale posebne okolnosti koje su ga oslobađale od obaveze da ga upotrijebi (v. presudu u predmetu *Akdivar i drugi*, citirana u tekstu ove presude, stav 65).

82. U primjeni ovog pravila kontekst se mora uzeti u obzir na pravi način. Shodno tome, Sud prepoznaje da se član 35 stav 1 mora primjenjivati uz određeni stepen fleksibilnosti i bez pretjeranog formalizma (v. presudu u predmetu *Akdivar i drugi*, citiranu u stavu 69 ove presude). Sud dalje prepoznaje da pravilo o iscrpljivanju nije ni apsolutno niti može da se primjeni automatski; u razmatranju da li je ono poštovano od suštinskog je značaja uzeti u obzir konkretne okolnosti svakog pojedinačnog predmeta (v. presudu u predmetu *Van Oosterwijck protiv Belgije*, 6. novembar 1980. godine, stav 35, Serija A br. 40). To znači, između ostalog, da Sud mora realistično da uzme u obzir ne samo postojanje formalnih pravnih lijekova u pravnom sistemu Strane ugovornice o kojoj je riječ, već i opšti kontekst u kome oni funkcionišu, kao i lične okolnosti podnosioca predstavke (v. presudu u predmetu *Akdivar i drugi*, citirano u stavu 69 ove presude). Sud mora da ispita da li je, kada se uzmu u obzir sve okolnosti predmeta, podnosilac predstavke učinio sve što se od njega razumno moglo očekivati da iscrpi domaće pravne lijekove (v. *EVT Company protiv Srbije*, br.3102/05, stav 37 *in fine*, 21. jun 2007. godine).

83. I na kraju, Sud je već konstatovao da bi bilo nerazumno tražiti od podnosioca predstavke da podnese kontrolni zahtjev na osnovu Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku u predmetu u kome je domaći postupak u toku niz godina prije donošenja tog zakona i kada se iz navoda Vlade ne mogu izvući zaključci o njegovoj djelotvornosti (v. *Boucke protiv Crne Gore*, br.26945/06, stavovi 72-74, 21. februar 2012. godine; kao i,

mutatis mutandis, *Živaljević protiv Crne Gore*, br.17229/04, stavovi 60-65, 8. mart 2011. godine). Sud je, međutim, zadržao pravo da ponovo razmotri svoj stav ukoliko Vlada, u odnosu na konkretne predmete, pokaže da je ovaj pravni lijek djelotvoran (v. *Živaljević*, citirano u stavu 66 ove presude).

c. Ocjena Suda

84. Sud konstatuje da se u međuvremenu u značajnoj mjeri razvila sudska praksa tužene države na osnovu kontrolnih zahtjeva (v. stavove 67-71 ove presude; v. takođe *Boucke*, citirano ranije u tekstu ove presude, stavovi 46-47). Konkretno, u gotovo svim slučajevima u kojima su relevantni domaći sudovi precizirali rok za preduzimanje određenih radnji te radnje su zaista i preduzete i to u većini slučajeva pravovremeno (v. stav 68 ove presude). Takođe izgleda da je većina kontrolnih zahtjeva koji su odbačeni kao neosnovani ispravno odbačena kao takva (v. stav 69 ove presude).

85. Iako ima slučajeva u kojima je ishod kontrolnog zahtjeva prilično nejasan (v. stav 70 ove presude), Sud smatra da, s obzirom na značajan razvoj relevantne domaće sudske prakse u ovoj oblasti, kontrolni zahtjev mora, u principu i kadgod je dostupan u skladu sa relevantnim zakonodavstvom, da se smatra djelotvornim pravim lijekom u okviru značenja člana 35 stav 1 Konvencije u odnosu na sve predstavke predate protiv Crne Gore nakon datuma na koji ova presuda postane pravosnažna.

86. Što se tiče ovog konkretnog predmeta, Sud konstatuje da, iako podnosilac predstavke zaista nikada nije podnio kontrolni zahtjev kao takav, on je najmanje dva puta urgirao kod relevantnih domaćih sudova da ubrzaju izvršni postupak, materijalno ispunjavajući uslove predviđene kontrolnim zahtjevom (v. stavove 61, 19 i 21, tim redom), ali bez uspjeha. Više od tri godine i pet mjeseci nakon tih pokušaja izvršni postupak je i dalje bio u toku.

87. S obzirom na navedeno, Sud smatra da bi obavezivanje podnosioca predstavke da upotrijebi ovaj pravni lijek formalno u takvim okolnostima predstavljalo pretjerani formalizam i da stoga on nije morao da iscrpi ovaj konkretni pravni put (v. *mutatis mutandis*, *Boucke*, citirano ranije u tekstu ove presude, stavovi 73-74). Prigovor Vlade u ovom smislu mora se stoga odbaciti.

88. Sud je već izrazio stav da tužba za pravično zadovoljenje ne može da ubrza postupak dok je postupak još u toku, što je jasno najznačajniji interes podnosioca predstavke, te da ustavna žalba ne može da se smatra djelotvornim pravim lijekom u odnosu na dužinu postupka (v. *Boucke*, citirano ranije u tekstu ove presude, stavovi 75-79; v. takođe *Stakić protiv Crne Gore*, br.49320/07, stav 41, 2. oktobar 2012. godine). Izgleda da nema razloga da Sud od tog nalaza odstupa u ovom konkretnom predmetu. Prigovor Vlade u tom smislu mora se stoga takođe odbaciti.

3. Zaključak

89. Sud konstatuje da predstavka nije očigledno neosnovana u smislu člana 35 stav 3 (a) Konvencije. On dalje konstatuje da ona nije neprihvatljiva ni po jednom drugom osnovu. Ona se stoga mora proglasiti prihvatljivom.

B. Osnovanost

1. Podnesci stranaka

90. Podnosilac predstavke ponovo je potvrdio svoju pritužbu. Konkretno, on je naveo da je bilo nekoliko dugih perioda neaktivnosti tužene države (v. stavove 17-18, 29-30, i 34 ove presude), i da relevantni organi nisu postupili u skladu sa relevantnim zakonodavstvom, naročito članom 32 Zakona o izvršenju (v. stav 45 ove presude). On je takođe naveo da je bilo nejasno kako je sudija odgovoran za izvršenje dobio iznose od 34.891,30 eura i 104,85 eura pošto nije bilo obračuna vještaka u tom smislu niti zašto je kamata obračunata samo od 25. marta 2004. godine (v. stav 36 ove presude).

91. Vlada je navela da je podnosilac predstavke doprinio dužini predmetnog izvršnog postupka. Konkretno, on je tek 28. septembra 2009. godine dao prijedlog da se izvršni postupak nastavi, a taj je prijedlog bio neophodan da bi sudovi pozvali nasljednike da preuzmu postupak (v. stavove 22, 53, 44 i 49 ove presude, tim redosljedom). On takođe nije dostavio sudu imena nasljednika dužnika i zbog toga oni nisu mogli imati privremenog opunomoćenika postavljenog po članu 32 Zakona o izvršenju. Što se tiče argumenta podnosioca predstavke da on nije znao ko su nasljednici (v. stav 24 ove presude), podaci registrovani u Upravi za nekretnine bili su javni i dostupni svakom zainteresovanom licu, uključujući i podnosioca predstavke. On je tako mogao da dobije ovu informaciju lako kao što ju je dobio i Osnovni sud.

92. Vlada je dalje navela da je na dužinu predmetnog izvršnog postupka uticala i međunarodna pravna pomoć, pošto je jedan od novih dužnika imao prebivalište u Srbiji. Zbog propusta da mu se uruči novi nalog za izvršenje u Srbiji, za što nije mogla odgovornom da se smatra tužena država, navedeni nalog za izvršenje nije mogao da postane pravosnažan, a to je preduslov da se pristupi predmetnom izvršenju.

93. I na kraju, ovaj predmet složen je zbog toga što je bilo nekoliko drugih imovinsko-pravnih zahtjeva u odnosu na predmetni stan (v. stavove 34 i 35 ove presude). Tek kada se jedan od ovih postupaka završio izvršenje se moglo nastaviti u odnosu na podnosioca predstavke (v. stav 31 ove presude *in fine*).

94. S obzirom na navedeno Vlada je zaključila da su crnogorske vlasti postupile pravovremeno i efikasno.

2. Relevantni principi

95. Sud podsjeća da se članom 6 stav 1 Konvencije, između ostalog, štiti implementacija pravosnažnih, obavezujućih sudskih odluka, koje u državama koje prihvataju vladavinu prava ne mogu da ostanu neizvršene na štetu jedne strane. Shodno tome, izvršenje sudske odluke ne može da se spriječi, učini nevažećim ili neopravdano odlaže (v. između ostalog, *Hornsby protiv Grčke*, 19. mart 1997. godine, stav 40, *Izveštaji o presudama i odlukama 1997-II*). Država ima obavezu da organizuje sistem izvršenja presuda koji je djelotvoran i u pravu i u praksi (v. *Fuklev protiv Ukrajine*, br.71186/01, stav 84, 7. jun 2005. godine).

96. Nadalje, Sud konstatuje da, bez obzira da li izvršenje treba sprovesti protiv privatnog ili državnog subjekta, dužnost je države da preduzme sve neophodne korake, u okviru svojih nadležnosti, da se izvrši pravosnažna sudska presuda i, da pri tome obezbijedi djelotvorno učešće cjelokupnog aparata. Ukoliko to ne učini, država ne ispunjava uslove sadržane u članu 6 stav 1 (v. ipak, u kontekstu starateljstva nad djecom, presudu u predmetu *Felbab protiv Srbije*, br.14011/07, stav 62, 14. april 2009. godine). Međutim, ukoliko se presuda ne izvrši zbog nemaštine dužnika država se ne može smatrati odgovornom za to, ukoliko se i u mjeri u kojoj se to ne može pripisati domaćim vlastima, na primjer, zbog njihovih grešaka ili odugovlačenja postupka izvršenja (v. *mutatis mutandis*, *Omasta protiv Slovačke* (odl.), br.40221/98, 10. decembar 2002. godine).

97. I na kraju, Sud ponavlja da postupak izvršenja po samoj svojoj prirodi treba da se rješava brzo (v. *Comingersoll S.A. protiv Portugala* [VV], br.35382/97, stav 23, ECHR 2000-IV).

3. Ocjena Suda

98. Što se tiče ovog konkretnog predmeta, Sud konstatuje da predmetna presuda nije bila izvršena od aprila mjeseca 1997. godine i da je ostala neizvršena do danas (v. stavove 15 i 32 ove presude). Iako je period koji treba uzeti u obzir počeo 3. marta 2004. godine kada je Konvencija stupila na snagu za Crnu Goru (v. *Bijelić protiv Crne Gore i Srbije*, br.11890/05, stav 69, 28. april 2009. godine), da bi se utvrdilo koliko je razumna dužina postupka mora se uzeti u obzir stanje predmeta 3. marta 2004. godine (v. između ostalog, *Mikulić protiv Hrvatske*, br.53176/99, stav 37, ECHR 2002-I; *Styranowski protiv Poljske*, 30. oktobar 1998. godine, stav 46, *Izveštaji o presudama i odlukama 1998-VIII*). Sporni izvršni postupak tako je bio u nadležnosti Suda *ratione temporis* u periodu od više od devet godina, a prije tog datuma već je bilo proteklo šest godina i deset mjeseci. Dužina izvršnog postupka o kome je ovdje riječ može se opravdati samo pod izuzetnim okolnostima.

99. Sud konstatuje da između 3. marta 2004. godine i 31. oktobra 2006. godine, što je period od dvije godine, sedam mjeseci i dvadeset i devet dana, relevantni nadležni organi nisu učinili nikakav pokušaj da izvrše predmetnu

presudu (v. stavove 17-18 ove presude). Od kada su u februaru 2011. godine obaviješteni da jedan od novih dužnika zapravo živi u Crnoj Gori oni izgleda nisu učinili nikakav napor do danas da utvrde gdje se on nalazi da bi mu uručili novu odluku, a to je više od dvije godine i mjesec dana i to je, kako je i Vlada navela, preduslov da bi nova odluka o izvršenju postala pravosnažna (v. stav 92 *in fine* ove presude). Za to nije dato nikakvo objašnjenje. Sud smatra da ovi značajni periodi neaktivnosti mogu da se pripišu samo domaćim vlastima.

100. Podnosilac predstavke, sa svoje strane, izgleda nije doprinio ni na koji način odugovlačenju postupka na koji se žalio. U tom smislu, Sud konstatuje da je napravljen pokušaj da se lično podnosiocu predstavke uruči odluka da se izvršni postupak stavi u mirovanje, suprotno relevantnim domaćim odredbama, pošto izgleda da je on imao propisno opunomoćenog advokata u to vrijeme, jer je tek u septembru 2009. godine podnosilac predstavke tražio od domaćeg suda da komunicira direktno sa njim (v. stavove 11, 18 *in fine*, 19 i 37 ove presude). Kada je podnosilac predstavke saznao da je izvršni postupak stavljen u mirovanje on je odmah tražio da se on nastavi (v. stavove 20 i 22 ove presude). Stoga Sud smatra da period između 31. oktobra 2006. godine i 9. septembra 2009. godine takođe ne može da se pripíše podnosiocu predstavke.

101. I na kraju, Sud konstatuje da se ovaj konkretni predmet odnosi na izvršenje presude protiv drugog privatnog lica. Iako se može prihvatiti da neki od tih slučajeva mogu biti složeniji od drugih, Sud ne smatra da je ovaj slučaj tako složen da bi ta složenost mogla da opravda ovako dugo trajanje postupka izvršenja. Iako je tačno da je bilo drugih imovinsko-pravnih potraživanja u odnosu na predmetni stan, konstatuje se da se prvi od tih postupaka već završio 1999. godine, što je mnogo prije nego što je Konvencija stupila na snagu za tuženu državu, a da je drugi postupak trajao između 2008. godine i oktobra 2009. godine, kada je izvršni postupak na koji se ova predstavka odnosi svakako bio stavljen u mirovanje i stoga se nije moglo smatrati da je taj postupak na bilo koji način mogao na njega uticati.

102. Uzevši u obzir svoju sudsku praksu u ovoj oblasti (v. *mutatis mutandis*, *Boucke*, citirano ranije u tekstu ove presude, stav 89-94) i propust domaćih vlasti da pokažu adekvatnu marljivost, Sud nalazi da predmetno neizvršenje predstavlja povredu člana 6 stav 1 Konvencije.

II. PRIMJENA ČLANA 41 KONVENCIJE

103. Član 41 Konvencije predviđa:

“Kada Sud utvrdi prekršaj Konvencije ili protokola uz nju, a unutrašnje pravo Visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo djelimičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj strani.”

A. Naknada štete

104. Podnosilac predstavke tražio je 208.333,88 eura na ime naknade materijalne štete, jer je to navodno iznos duga koji je utvrđen predmetnom sudskom presudom i pripadajuće kamate. On je takođe tražio još 50.000 eura na ime naknade nematerijalne štete zbog "duševnih patnji njegove tročlane porodice i njega samog".

105. Vlada nije dala nikakav komentar u odnosu na te zahtjeve.

106. Sud ne vidi nikakvu uzročno-posljedičnu vezu između utvrđene povrede i navedene materijalne štete i stoga odbija taj zahtjev podnosioca predstavke (v. *mutatis mutandis*, *Šoštarić protiv Hrvatske*, br.39659/04, stavovi 39-41, 12. april 2007. godine). S druge strane, Sud dosuđuje podnosiocu predstavke 3.600 eura na ime naknade nematerijalne štete.

107. Razmotrivši utvrđenu povredu, Sud takođe nalazi da tužena država mora, odgovarajućim sredstvima, da obezbijedi izvršenje presude koja je donesena u korist podnosioca predstavke (v. *mutatis mutandis*, *Gülizar Çevik protiv Turske*, br. 34450/08, stav 35, 31. maj 2012. godine).

B. Troškovi i izdaci

108. Podnosilac predstavke tražio je 10.000,00 eura za troškove i izdatke generalno, ali nije predao nikakve račune.

109. Vlada nije komentarisala taj zahtjev.

110. Prema sudskoj praksi Suda, podnosilac predstavke ima pravo na nadoknadu troškova i izdataka samo u onoj mjeri u kojoj se pokaže da su oni bili stvarno i nužno podneseni i ukoliko su razumni po pitanju iznosa (v. na primjer *Iatridis protiv Grčke* (pravično zadovoljenje) [VV], br. 31107/96, stav 54, ECHR 2000-XI). U ovom konkretnom predmetu, uzevši u obzir dokumente koje je imao u svom posjedu i navedene kriterijume, Sud odbacuje zahtjev podnosioca predstavke za naknadom troškova i izdataka jer nije potkrijepljen.

C. Zatezna kamata

111. Sud smatra da je prikladno da se zatezna kamata bazira na najmanjoj kreditnoj stopi Evropske Centralne Banke, uz dodatak od tri procentna poena.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Proglašava* predstavku prihvatljivom;
2. *Utvrđuje* da je došlo do povrede člana 6 stav 1 Konvencije;

3. *Utvrdjuje*

(a) da tužena država mora da obezbijedi, odgovarajućim sredstvima, izvršenje presude donesene u korist podnosioca predstavke, u roku od tri mjeseca od datuma na koji ova presuda postane pravosnažna u skladu sa članom 44 stav 2 Konvencije;

(b) da tužena država treba u roku od tri mjeseca od dana pravosnažnosti ove presude u skladu sa članom 44 stav 2 Konvencije, da plati podnosiocu predstavke, na ime naknade nematerijalne štete, 3.600,00 eura (tri hiljade i šest stotina eura), te sve poreze koji se na to obračunavaju,;

(c) da od isteka navedena tri mjeseca do isplate ima da se obračunava i plaća obična kamata na navedeni iznos po stopi koja je jednaka najmanjoj kreditnoj stopi Evropske Centralne Banke tokom zateznog perioda, uz dodatak od tri procentna poena.

4. *Odbija* ostatak zahtjeva podnosioca predstavke za pravičnom naknadom.

Sačinjeno na engleskom jeziku i dostavljeno u pisanoj formi 4. juna 2013. godine, po Pravilu 77 stavovi 2 i 3 Poslovnika Suda.

Françoise Elens-Passos
zamjenik registrara

Guido Raimondi
predsjednik